

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEĐENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predel 22, telefonski 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaju vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50.

Štev. 126 • Maribor, torek, dne 5. novembra 1940 • Leto XV

Delavsko gibanje v sedanjih razmerah

Ukinjajo se svoboščine, kadar je vojna ali vojna nevarnost. To smo doživeli že v prvi svetovni vojni. V sedanji vojni razširitev vojne nevarnosti ni nič manjša kakor je bila v prvi vojni. Razlika med metodami prve vojne in današnje je pa velika. Razlika ni samo tehnična, ampak tudi duhovna ali ideološka, kar daje sedanji vojni poseben pečat.

V prvi svetovni vojni je šlo za imperializem. Nihče ni tega tajil. Šele proti koncu vojne se je pojavilo 14 Wilsonovih točk, ki so zagovarjale osamosvojitev narodov in sporazumevanje med narodi za sodelovanje. V ta namen je bilo ustanovljeno tudi društvo narodov, ki naj bi bilo središče in posredovalec mednarodnega sodelovanja.

Wilsonove točke so pravzaprav tudi napravile konec prvi svetovni vojni, ne oborožena zmaga ali izčrpanost držav. Zmage, ki so pozneje končno odločile usodo vojne, so bile bolj sporednega pomena kot posledica Wilsonovih točk, ki so mogočno vplivale na narode v obeh taborih.

Današnja vojna se vrši v drugačnem razmerju kot prva. Nje vzroki so istotako v gospodarstvu. Verzajski mir je obljudil, da izpolni vsaj generelno Wilsonove točke ter izroči izvedbo Drustvu narodov, ki pa ni bilo kos svojih nalog. Ni se izvedlo gospodarsko in politično sodelovanje narodov. Velike imperialistične države so vodile dalje svojo sebično politiko, ne da bi hotele organizirati mednarodno gospodarsko in politično sodelovanje z vsemi narodi in z vsemi državami. Velesile tega niso hotele, kar je večalo mednarodne razpoke in nasprotja, katerih posledica je sedanja vojna.

Med teimi državami, ki so po vojni najbolj trpele, je bila tedanja demokratično usmerjena Nemčija. Mnogo razvita industrijska država je potrebovala surovine in trg. Ali gospodarsko je bila šibka zaradi izčrpanosti in vojnih bremen.

Temu nedostatku bi bilo moglo le odpomoći mednarodno sodelovanje in pomoč, ki ju pa ni bilo.

V tem položaju je nastal nemški nacionalni socializem, ki je zbudil nemško energijo zaradi zgoraj navedenih nedostatkov ob geslu »boja za življenjski prostor«. To geslo je odgovor za krivice, ki so se godile Nemčiji in prav zaradi teh krivic je našel tako močan odmev.

Borba za »življenjski prostor« je dejansko tudi osvojevalnega značaja. Zaradi tega se sedanja vojna v bistvu ne razločuje od prve, kjer je šlo istotako za razširjenje raznih imperijskih oblasti.

Enakih vojn smo imeli že več. Napoleonove vojne, vojne rimskega imperija, vojne Aleksandra Macedonskega itd. Vse te vojne so se vrstile »za življenjski prostor«.

Današnja vojna je pravzaprav nadaljevanje prve svetovne vojne. Posledice prve vojne in miru niso pomirile narodov, ker tega niso mogle storiti. Ali dokler ne bodo izpolnjeni moralni in etični problemi kulturnega človeštva, bo vprašanje miru in medsebojnega sodelovanja prihajalo vedno v krizo.

In da krizo prepreči, je misija človeške civilizacije. Priti mora novi red pa tudi red nove civilizacije. V tem duhu mora delovati socialistično gibanje.

Italijanski napadli in grška obramba

Na italijansko-grškem bojišču so Italijani začeli z ofenzivo

Italijanska poročila o bojih z Grki javljajo, da so Italijani dne 1. novembra začeli s prodiranjem na vzhodnem delu bojišča: iz Albanije je krenila italijanska vojska vzdolž obale Sredozemskega morja in je v notranjosti dežele, pri Janini, trčila na grški odpor. Italijani javljajo zavzetje mesta Janine, dočim grška poročila govore o bojih, ki se vrše severozapadno od tega mesta.

Po najnovejših vesteh iz Rima potrjujejo, da italijanske čete še niso zavzemele Janine pač pa so vdrlje v obmejno ozemlje, ki je bilo zelo moderno zavarovano.

Nadalje javljajo Italijani uspešne sunke proti grškim postojankam na zapadnem delu fronte, v smeri proti Florini. Ta italijanski sunek naj bi omogočil prodror proti Solunu, ki je oddaljen 150 km zračne črte.

Grško vrhovno poveljstvojavlja, da so Grki iz smeri Florine vdrlji preko albanske meje in zasedli višine, ki vladajo nad precešnjim delom albanskega obmejnega ozemlja, med drugim nad mestom Korčo, v kateri se nahaja glav-

Grška letala pa so bombardirala, Drač, Valono in Korčo v Albaniji.

Dva grška rušilca sta poldruge uro obstreljevala italijanske čete ob obali Sredozemskega morja v prelivu med celino in otokom Krfom. Otok Krf leži tik albanske obale in je še vedno v grški posesti.

Z naše meje se da zasledovati potek bojev ob Prespanskem jezeru in na planini Bigli. Boji trajajo že 7 dni in se Grki še vedno upravo napadalcem.

nini stan italijanske vojske za operacije proti Grčiji.

Italijanska letala so medtem bombardirala mnogo grških mest in naselij, pa tudi otokov. Na Kreti so letala motila izkrčevanje čet. Pristanišče Patras ob Korintskem zalivu je bilo težko zadeto, bombardiran je bil tudi Korintski zaliv, nadalje železniška zveza med Solonom in Atenami itd.

Položaj v Grčiji

Zveza med Jugoslavijo in Grčijo preko Gjevgjelije je po par dneh prekiniteve zopet vzpostavljena. Čez mejo prihaja vsak drugi dan po en osebni vlak,

ki pripelje pošto in potnike ter se zopet vrača.

Grčija je izvršila mobilizacijo 400.000 mož. Iz italijanskih virov se širijo vesti o uporih v grški Macedoniji, iz grških virov pa vesti o uporih v Albaniji.

Takovzvana Metaxasova obrambna črta sestoji iz treh obrambnih linij. Prva je med Janino, druga med Lerino in močno utrjena je tudi grško-bolgarska meja.

Grški komunisti so se izjavili za podpiranje vlade.

Izkrcavanje angleških čet v Grčiji

in akcija angleške vojne mornarice.

Angleški mornarški minister Alexander je dne 2. novembra izjavil, da so se angleške čete že izkrcale na grških tleh in posegle v boj z Italijani. Anglija je odločena izpelnilni dano besedo Grčiji in podpreti njeno borbo na kopnem in na morju. Pretirani optimizem ni na mestu. Toda Anglija gradi svoje prepričanje v končno zmago na realna dejstva.

Turčija se posvetuje z Anglijo

Ostane pa še za naprej nevojskujoča se država

Predsednik turške republike Izmet Ineni je dne 1. novembra govoril o turški zunanji politiki, rekel je:

Turčija ne želi niti pedi tuje zemlje, ne da pa tudi ne niti pedi lastne zemlje.

Naše stališče, da smo nevojskujoča se država, ne more biti zapreka, da gojimo dobre odnose z vsemi državami, ki imajo enako zadržanje napram nam, kot mi napram njim.

Razširitev vojne vzbuja našo pozornost, ker so se vojskujoče se države začele posluževati novih izgovorov. Naša prijateljska Grčija je na nesrečo potegnjena v vojno. Mi prav sedaj razmišljamo skupno z našo zaveznicico Anglijo položaj, ki je nastal.

Odnosaji med Turčijo in SSSR so izrednega pomena za obe državi in bodo rodili dobre rezultate za obe državi tudi v bodočnosti. (Reuter).

Von Papen v Nemčiji

Nemški poslanik v Ankari (Turčija) von Papen je te dni bil na poročanju v Nemčiji, kjer se je sestal z zunanjim ministrom Ribbentropom in italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom, ki je bil v Črnom lesu (Schwarzwald) na lov. Pri tej priliki so ti diplomati imeli posvet o položaju na Balkanu. Govore tudi, da je pri tej priliki Nemčiji poskusila pridobiti Turčijo, da bi bila posredovalka v italijansko-grški vojni.

SSSR in dogodki na Balkanu

Listi in radio se omejujejo samo na prinašanje vesti.

Vlada v Moskvi doslej še ni dala nobene izjave, kakšno je njenogledanje na italijansko-grško vojno in na možnost nadaljnjih zapletljajev na Balkanskem polotoku. Radio in časopis se omejujeta na prinašanje poročil obeh taborov.

Trdi se pa, da je bila vlada v Moskvi o možnosti italijansko-grškega spopada obveščena iz Rima in Berlina. Ako ta vest ne bo iz Moskve zanikana, potem je točna.

Med tem pa ne kaže ničesar na to, da bi bilo nastopilo kakšno poslabšanje odnosov med SSSR in Nemčijo

ter Italijo. Baš te dni je prispevala v Moskvo nemška delegacija za trgovinska pogajanja, katerih namen je, da se bodo trgovinski stiki med obema državama še poglobili.

Iz inozemskih virov se tudi zve, da potekajo ugodno pogajanja med SSSR in Japonsko za sklenitev nenapadalnega pakta.

Ker v Moskvi vse zanikajo, kar ni točno, si bomo v kratkem tudi o teh stvareh na jasnom. Potem bomo točno vedeli kakšne interese ima SSSR na Balkanu in kje je meja interesnega področja med SSSR in silama osi.

Vojna v Afriki

Napadi v zraku.

Z bojišč v Afriki ni nobenih poročil, ki bi omenjala kakšne večje operacije. Na suhem so boji prednjih straž in manjših oddelkov, toda še ti spopadi so samo od časa do časa.

Pač pa je precešnja aktivnost letalstva. Obe strani vršita napade na letališča, pristanišča in ladje.

Italijani so te dni ponovno napadli Malto, ki leži blizu Sicilije. Napada se je udeležilo okrog 100 letal.

Pred volitvami predsednika v Zedinjenih državah

50 milijonov volilcev

Dne 5. novembra bodo volitve poslavcev v Zedinjenih državah, ki bodo voliti predsednika.

50 milijonov volilcev bo izvolilo 531 poslavcev.

Boj za zmago gre med Rooseveltom in Willkiejem. Ni dvoma, da bo zmagal Roosevelt, gre samo za to, s kakšno večino.

26.000 letal za Anglijo

V svojem govoru na ameriške volilce, dne 30. oktobra je rekel Roosevelt, da je bila letalska industrija pozvana, da dobavi Angliji v najkrajšem času 12.000 dodatnih letal. S tem bo število letal v Angliji v celoti naročenih letal znašalo 26.000.

V zvezi s tem je Roosevelt zavračal očitke, da je premalo storil za obrambo Zedinjenih držav. Vojna mornarica je bila silno ojačena. Zaposlenost v lajdadelnicah je šestkrat večja kot leta 1930. Prva ameriška obrambna linija se je premaknila na robove Nove Fundlandije, Karaibskega morja in v bližino Afrike.

Ameriška redna vojska se je od nemškega vdora na Poljsko podvojila. Ob novem letu bo v ameriških vojašnicah 2 milijona vojakov. Letalska industrija bo v kratkem zmogla proizvodnjo 50 tisoč letal na leto.

V Angliji naglašajo, da naj si zmaga Roosevelt ali Willkie, industrija v Zedinjenih državah dela in bo delala s polno paro za Anglijo. (Reuter).

Angleški napad na Napulj

Angleška letala so dne 31. oktobra ponoči metala bombe na južno italijansko mesto Napulj. Zadeta so bila skladischa bencina in kolodvor. Naknadno poročajo, da so bombardiranje izvedla angleška letala z oporiščem v Angliji in ne iz Grčije.

Jugoslavija ostane nevtralna

Poročevalski urad Avala je objavil službeno izjavo naše vlade o vojni med Italijo in Grčijo. Izjava se glasi:

Se pred začetkom sedanje vojne v Evropi je Jugoslavija dosledno izvajala na Balkanu in v Podunavju tvorno politiko miru ter vse storila, da predvsem ustvari dobre in prijateljske odnose z vsemi sosednjimi državami, zlasti pa s sosednjima velikima silama Nemčijo in Italijo. Z lojalnim izvajanjem take politike je Jugoslavija najbolje služila interesom naroda, na drugi strani pa je popolnoma zadostila svojim dolžnostim korektnega sosedstva, za-

radi česar je takoj dobila odločna in odkrita priznanja Berlina in Rima. Poslednji spor med Italijo in Grčijo, ki ga Jugoslavija globoko obžaluje, ker je v iskrenih prijateljskih odnoshajih z obema državama, je prenesel vojno tudi na Balkan in razumljivo je, da mora Jugoslavija na novo nastali položaj obratičati čim več pozornosti in uporabiti vse svoje sile, da obvaruje mir. Z ozirom na svoje dosedanje zadržanje upa Jugoslavija, da z nadaljnjem razvojem dogodkov na Balkanu njeni interesi ne bodo ogroženi od nobene strani.

Pred prelomom med Anglijo in Romunijo

Kakor se zatrjuje, je angleška vlada pooblastila svojega poslanika v Bukarešti, da lahko sam odloči, kdaj bo zapustil Bukarešto z vsem osobjem poslanstva in vsemi Angleži, v kolikor še niso odpotovali.

Z njim pojde tudi osobje poljskega poslanstva. 6.000 Poljakov je zaprtih v Romuniji.

Izgleda, da bo po odhodu angleškega poslanika prišlo do preloma z Romunijo.

Letalski napadi so zaradi slabega vremena popustili

Nemški napadi na angleške ladje

Nemška vojna poročila od 30. oktobra dalje javljajo nadaljevanje napadov na London in razna angleška mesta, kjer so bombe pogodile važne cilje. Letala so nadaljevala s povračilnimi napadi.

V glavnem pa so nemška letala napadala ladje na morju, ki so plule v konvojih. Blizu irske obale je bila zadata neka 5000 tonska ladja in se je potopila. Pred jugovzhodno angleško obalo so nemški strmoglavci potopili dne 1. novembra 13 ladij s 47.000 tonami. Pri rtu Yarmouth pa je eno letalo potopilo nek rušilec in tri oborožene ladje ter razgnalo nek angleški konvoj. V zapadno irskih vodah pa je bila potopljena ena 6.000 tonska ladja.

Na suhem so letala uničila letališča, llope za letala, vojaška taborišča, tovarne, zaloge streliva itd.

Napadi angleških letal na Berlin so bili nepomembni. Škoda je bila povzročena samo na civilnih hišah.

V splošnem pa je aktivnost nemških letal ovirana zaradi slabega vremena.

Angleški napadi na Nemčijo

Angleška letala so nadaljevala z bombardiranjem nemških oporišč ob obali Kanala, v zasedenem ozemlju, in važnih središč v Nemčiji.

Potopljeni so bili 4 brzi nemški torpedni čolni v Kanalu.

V noči na 1. november so bila angleška letala zopet nad Berlinom ne metala bombe, ki so zadele kolodvore in elektrarno v Klingenbergu. Napadene

so bile tovarne umetnega bencina in čistilnice naftne, razen tega pa tudi Krupove tovarne.

Dne 31. oktobra zaradi slabega vremena ni bilo poletov nad Nemčijo.

Izgube v sedanji vojni

Angleži poročajo, da so v 12. tednih vojne, to je od 8. avgusta do 31. oktobra sestrelili 2443 nemških letal, pri čemer je 6000 nemških letalcev bilo ubitih. Najhujši napad je bil 15. avgusta, ko so Nemci poslali v boj 1000 letal in izgubili 180. Največ nemških letal je bilo sestreljenih dne 15. decembra in sicer 185. Dne 27. septembra, ko je bil zadnji večji nemški napad je bilo sestreljenih 133 nemških letal. Odtlej Nemci ne pošiljajo več bombnikov nad Anglijo podnevi. Strmoglavec ni več opaziti nad Anglijo.

Nemci pa poročajo, da je sila nemških napadov na Anglijo nezmanjšana. Vse angleške nade, da je čas zavezniških Anglije, so propadle. Prav tako noč noben narod po kostanj v žerjavico za Angleže. Angleška protiletalska obramba je slaba. Nemška letala so gospodar angleškega neba. Porušena so angleška pristanišča, potopljene ladje (največja »Empress Britain«), uničene tovarne, orožarne in letališča, tako, da je Anglia že doslej silno težko prizadeta.

Kitajci zmagoviti

Japonci se umikajo iz južne Kitajske

Japonci so na južnem Kitajskem doživeli težek poraz in so na umiku na vsej črti. Zaenkrat so kitajsko prodira-

Hrvali zahtevajo 250 milijonov dinarjev od osrednje vlade. Finančna samostojnost Hrvatske za prvih šest mesecev letosnjega proračunskega leta (od 1. aprila dalje) je pokazala slabe uspehe. »Hrvatski dnevnik« zato ponovno ponavlja zahtevo po reviziji uredbe o finančni samostojnosti Hrvatske in pravi: »Država je Hrvatski odstopila večino neposrednih davkov (zemljiški davek, zgradarino, dohodnino, davek na rento, družbeni davek, uslužbeni davek in del davka na poslovni promet) ter doberšen del taks na trošarino na alkoholne pijače. Toda dohodki iz naslova teh davkov so v prvi polovici proračunskega leta bili za 25 odstotkov manjši kot pa so bili v proračunu predvideni. Med tem pa je država pobrala na območju banovine Hrvatske na davkih, ki bi tudi morali pripasti banovini, 289 milijonov dinarjev. Od tega 35 milijonov dinarjev na davčnih zaostankih, 13 milijonov dinarjev na uslužbenem davku državnih nameščencev, 106 milijonov na davku na poslovni promet, 120 milijonov dinarjev na trošarini in 4 milijone dinarjev na državnih taksah. Razen tega ima država vse dohodke od carin, monopolov, pošte, železnice itd. s področja banovine Hrvatske. Od prometa na poslovni promet dobi Hrvatska samo 37 milijonov dinarjev, t. j. niti desetino tega kar se plača. Hrvatski mora pripasti ves davek na poslovni promet in ves izredni doprinos na uslužbeni davek. Skupno trošarino ne gre deliti po številu prebivalstva po banovinah, ampak po ključu, koliko se v posameznih banovinah vplača. Od trošarine na alkoholne pijače bi morala Hrvatska dobiti po proračunu 130 milijonov dinarjev, v devetih mesecih pa ne bo prejela niti 50 milijonov dinarjev. (Najbrž ljudje goljufajo banovino!) — Ako hoče Hrvatska spraviti proračun v red, mora dobiti še 250 milijonov dinarjev dohodkov na račun osrednjega državnega proračuna.

Baharija s pavovim perjem. Sezonsko delavstvo si po prejšnjih pravilnikih borze dela ni moglo pridobiti pravice do podpor za nezaposlene. Sedaj je ta pravilnik popravljen in imajo sezonski delavci ob nezaposlenosti pravico do podpor za nezaposlene iz borze dela. Letos je sezonskim delavcem nagajal dež, množgo je bilo vpoklicev, tako da si je malokdo pridobil pravico do te podpore. Vpoklici bi se vsekakor morali všteti v karenčno dobo. Te nove določbe izrabljajo sedaj nekateri, češ,

nje še nadaljuje in mogoče bodo Japonci sploh morali izprazniti južno Kitajsko, vsaj pa se umakniti na morsko obalo.

O prodiranju Japoncev iz Indokine ni nujno slišati. Japonski napadi na burmansko cesto so po japonskih poročilih uspešni, po drugih vesteh pa se promet vrši skoro nemoteno in to ponoči.

Japonci poročajo, da Zedinjene države gomilajo na Dalnjem vzhodu velike količine vojnega materiala in da se ameriški častniki nahajajo tudi v vseh angleških oporiščih.

da prejšnje uprave tega niso uvedle. K temu obrekovanju pripominjam, da so se zastopniki svobodnih strokovnih delavskih organizacij v upravah borze dela več let borili za daljšo podporno dobo in večje podpore, ker so sredstva na razpolago. Odklanjali so pa vse te predloge z drugih strani.

Tudi Bolgari preganjajo prostozidarje in žide. V Bolgariji pripravljajo zakon za zaščito države. Med glavnimi določbami so one proti-masonom in židom. (DNB).

Španska vlada ne priznava Belgije. Belijska vlada v Angliji je imenovala novega poslanika v Madridu. Španska vlada pa je odklonila imenovanega poslanika, ki je nato zapustil Madrid in so se od njega poslovili ameriški, uruguaški, francoski in angleški poslaniki.

Bivši abesinski cesar Haile Selasie je po poročilu CBS te dni izjavil, da se bo boril na čelu svojih vojakov proti Italiji. Delal je, da pričakuje pomoči Angležev, ki naj osvobode narode izpod sedanjega jarma in naglasii, da trdnov veruje v zmago.

Nogometna tekma med Nemčijo in Jugoslavijo v Zagrebu, dne 3. novembra je zaključila z 0 : 2 v korist Jugoslavije. Za tekmo je bilo veliko zanimanje in je iz Maribora odšlo z južnim vlakom veliko navijačev.

Draginja v Romuniji. »Exchange Telegraph« poroča: Te dni se je moskovski radio pečal z obravnavanjem gospodarskih razmer v Romuniji. Napovedovalec je citiral romunski list »Universul«, ki pravi, da so se cene kruha v teku dvanajstih mesecev ugnivile za 120 odstotkov; druge živiljenjske potrebščine so se podražile za okrog 300 odstotkov. Napovedovalec je dalje komentiral dejstvo, da so v zadnjih štirih tednih cene v Romuniji tako visoko narasle, kot nikjer drugje v Evropi.

Nekaj oddelkov romunske mladine se po poročilu DNB nahaja v Nemčiji. Romunski mladinci so gostje nemške nacistične mladine.

Grčija kupuje pšenico. Sovjetska Rusija je prodala sto tisoč ton pšenice Grčiji. Rusija bo pšenico v Grčijo takoj odposlala, ker je kupčija že končnoveljavno sklenjena. V Moskvi še vodijo grški zastopniki pogajanja o nadaljnjih nakupih žita. Grčija je kupila tudi v Avstraliji sto tisoč ton pšenice, ki jo rabi v rezervnem namenu.

Pražnik Vseh svetnikov so v Nemčiji prestavili od 1. na 3. novembra. Hitlerjeva vlada je o tem obvestila javnost in vrhovno upravo katoliške cerkve.

Prepovedano zvonjenje. Nemška vlada je odredila, da se sme zvoniti v cerkvah šele od 13. ure dalje, ako je bil ponoči alarm.

Svicaarske oblasti so napravile pri vodilih švicarskega nacionalsocialističnega obnoviteljnega gibanja preiskave. Uradno javlja o nekaterih arretacijah in da so vodje prejemali propagandno literaturo iz inozemstva.

Laval si želi nemške zmage. Švicarski list »Aufbau« piše, da Laval želi, da bi Nemčija zmagala. Boji se namreč, da bi, ako zmagajo Angleži, utegnila priti v Francijo na površje ljušča fronta. Zato se mora po njegovem mnenju Francija popolnoma nasloniti na Nemčijo in se prilagodi nemškemu nacizmu. Imenovani list tudi piše, da je Laval predstavnik francoskega kapitalizma.

7.11. Quisling je stalno obdan s posebno telesno stražo, ki ga spremlja tudi, če se pokaze po ulicah glavnega norveškega mesta Oslo. Tako poroča švedski »Göteborgs Tidningar«.

pritrdite z malega na visoko, blagovam, tako pa padete iz udobnosti na trda tla, boli. Za delo nisem bila več, pa sem šla na cesto, kakor toliko kmečkih deklet pred menoj! Sprva sem imela lepe, fine gospode, potem sem se pa privadila tudi na te jurčke tu notri, robati so, pa so bolj pošteni.

»Hočete gospod?«
»Hvala.«

»Halo, lotterija. Kdo da več, kovača, dva, tri...«

»Kdo da več?«
Pri sosednji mizi so še vedno govorili o draginjskih dokladah. Črn deček, kosmatih prs se še vedno ni pomiril.

»Čuj, Marko, kuča ti zogrela, po dvajset jas ga ne pijemo.«

Vmes pa je klicalo:
»Kovača, dva, tri...«

»Kdo da več?«
Žarnica je medlo svetila in lene muhe so plezale po njej. Zadušljiv zrak, posmešan s tobakovim dimom je težko legal na prsa.

»Se tri deci!«
Zunaj pa je bila lepa mesečna noč. Vsa v svetu luninih žarkov se blišči cersta, mirna, spokojna. Temen trak se vleče čez njo.

Kača je.
Bog s teboj.

Gozd šumi in sanja. Tam v dalji pa kliče obupano nekdo:
»Kovača, dva, tri...«

Kdo da več?
(Konec.)

Doma in po svetu

Telban Janko: V KLETI . . .

Njena obleka je rujavkastosvetla, z drobnimi rožami posuta. Roke so sicer umite, a ne posebno gojene.

»Občudujete mojo obleko? Pred letom dni je bila skoraj nova; nek gospod mi jo je poklonil. Ah, takrat sem bila lepa.«

»Vi pa niste od tu doma, govorite dolensko narečje.«

»Iz okolice Grosuplja sem.«

»Ali služite v Ljubljani?«

»Sem, pa sedaj nič več, prodajam . . .«

»Kaj?«

»Svoje telo.«

»Potem ste postrežnica?«

»Gospod, razumete, a nočete razmeti.«

»Življenje je težko.«

»Mlada, niti ne osemnajst let mi ni bilo, ko sem prišla v Ljubljano služit. Malo posestvo smo imeli doma. Bilo nas je enajst, oče, mati, pet bratov in štiri sestre. Bila sem četrta po vrsti. Zemlja nas ni mogla preživeti. Razkropili smo se po svetu. Dva brata sta šla k zidarjem, eden k drvarjem, najmlajši se uči za čevljarja in ena sestra služi tu v mestu.«

Prišla sem k dobrji družini, ha, ha, ha, še k predobri obitelji.

Gospod blizu petdeset, sin dvajset in

gospa, nervozna, malokdaj vesela.

Pol leta je teklo življenje mirno, vsak-

danje. Razvila sem se v čedno dekle.

»Saj ste še sedaj brhka.«

»Pustimo to.«

»Nekega večera je šla gospa v gledališče, ravno sem v predobi zaklepala vrata, kar me nekdo objame in poljubi. Pogledam, gospod je bil.«

»Dušica, dragica, bodi moja.«

Iz naših krajev

CELJE

Zakaj se ne povisajo mezde občinskim delavcem, je vedno večja uganka. Ali ni predpisala banovina zvišanje medz tudi za te trpine. Apeliram na mestni svet, da še enkrat prečita uredbo o minimalni mezdi, da ne bode nepotrebne razburjenja med delavstvom. Isto velja tudi za ostala mestna podjetja, kot elektrarno in plinarno. Vsa druga podjetja so svojim delavcem in nameščencem po večini že zvišala mezdo, a zakaj ravno ne bi tega storile javne ustanove, katere so prve poklicane, da dajo vzgled privatnim delodajalcem? Pričakujemo takošnje rešitve! Več delavcev.

Tlakovanje hodnika od Rudarske šole naprej se je vendar enkrat pričelo. To delo bi se pa morallo opraviti v poletnem času, ne pa sedaj v slabem vremenu. Mariborska cesta je vsed razkopavanja hodnika v takšnem stanju, da je obupno. Po njej se pretaka brozga in ako te slučajno dohitri auto, je najbolje, da se podaš takoj v kemično čistilnico. Sedaj bo pa še slabše, ker je zapadlo že nekaj snega in bo to delo še bolj počasi od rok. V bodoče se naj načrti za takšna dela delajo pozuni, ne pa do leti.

Občinska seja mestnega sveta se bo vršila v Petek, dne 8. novembra ob pol 7. uri zvečer. Za to sejo vlada veliko zanimanje posebno med delavstvom mestne občine, ker se bo baje razpravljalo o zvišanju mezd, ki dosedaj niso v skladu z minimalno mezdo. O poteku seje bomo še poročali.

Cenjene naročnike »Delavske Politike« pa prošamo, da poravnajo svoje obveznosti na pram listu, posebno oni, ki so še v zaostanku. Kakor vsak delavec in nameščenec zahteva svojo redno plačo mesečno ali tedensko za opravljeni delo, tako je tudi list, oziroma uprava lista obvezna poravnati svoje obveznosti sproti. Večina delavstva je za svoje delo bila deležna povišanja zasluga v sedanjih državini, zavedati se pa tudi mora, da uprava lista do sedaj ni povišala naročnine klub po lastu cene papirju, kemikalijam in mezd grafičarjem. List je navezan edino le na redno plačilo naročnine. Da bo uprava v stanju še za nadalje zadovoljiti naročnike, jih naprošamo, kadar jih obišče poverjenik, da ga ne odpravijo z različnimi izgovori, ampak svoje obveznosti poravnajo. V slučaju, da jih poverjenik ne obišče, naj nakažejo denar potom poloznic, katere so priložene listu, ali pa se naj potrudijo na upravnštvo lista, katero posluje ob sobotah od 6. do 8. ure in ob nedeljah od 8. do 10. ure v lokalu »Delavske zbornice«, sba št. 3. — Poverjenik.

»Na dnu«, drama znanega ruskega pisatelja Maksima Gorkega, bo uprizorilo mariborsko Narodno gledališče v sredo, dne 6. novembra v celjskem gledališču. Vsi oni delavci in nameščenci, ki te drame še niso videli, naj posejte predstavo.

LAŠKO

Niso mu delali zaprek. Vsem občanom je znano, da je pred par leti zaprosil za dovoljenje g. inž. Handl, da bi zgradil v Laškem keramično tovarno, a so ga z raznimi razlogi zavrnili. Sedaj si je v neposredni bližini Beograda zgradil moderno tovarno, brez kakih zatrek, ko bi lahko pri nas imelo 100 ljudi delo, mi pa tožimo, zakaj se seli industrija na jug... .

Cez čas se vse najde. Pred dvemi leti je izšlo v Radio-Thermi neko kovinsko stojalo. Še tem je razpravljal uslužbenec Koritnik z g. J., katerega je prosil, naj se zanifia, ako bi kje videl tako stojalo, ker mnogo hodi po Laškem in okolici. Kajti ako se ne najde, ga bo moral on (Koritnik) plačati. Dne 21. oktobra t. l. pa je g. J. res opazil to stojalo na vozičku, ki ga je vozil v Laško rudniški uslužbenec iz stanovanjske vile ge. K. Prepeljal ga je z rožami vred na vrt g. O., da vzame vse skupaj seboj g. K. ob preselitvi v Z. Iz opreznosti je g. J. hitro poklical še pričo g. V. in g. Koritnika, ki je takoj spoznal omenjeno stojalo. Kako je prišlo to stojalo na omenjeni voziček, bo poval prevoznik?

Poročila sta se v nedeljo, dne 27. oktobra v Celju rudniški ključavnica v Hudi jami v dolgoletni naročnik »Delavske Politike« s. Karel Honjak in gd. Slava Burdjan, pošt. nameščenca v Ptiju. Obilo srečel!

SLADKI VRH PRI ŠT. ILJU

Socialna akcija delavcev na Sladkem vrhu. Pri nas imamo par velikih rewežev, odsluženih županijskih delavcev, ki zmanjšajo pri OSUDZ milostne pokojnine. Eden je med njimi celo 80 let star, njegova prošnja leži že celo leto v Zagrebu, pa baje n kritja za take miloščine. V tem težkem položaju pa se je izkazalo naše delavstvo po preizkušenem geslu »vsi za enega, eden za vse«. Davčna uprava nam je lani preveč odtegnila na doprinosu k uslužbenškemu davku in je sedaj ta denar vrnila v znesku nekaj nad din 6000. Ker bi na posameznički itak malo prišlo, smo se enodusošno odločili, da dokonimo ta denar predvsem nairevnejšim onemoglim tovarišem, ki so dobili po par sto dinarjev, za ostane našo nakupili oblike za revno deco. — V ostalem zaenkrat še delamo dolno. Toda pri zadnjih pogajanjih nam je g. Sessler najavil, da se morda tudi nam bližajo najnižji časi in redukcije. Na eni strani se je baje podarila celuloza, ni pa tovarna dobila dovoljenja za povišek prodajnih cen izdelkom, a povrh tega so tudi težave s prevozom, ker manika vagonov.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato ne canaj naročnino takoj!

LJUBLJANA

Nove cene v ljubljanskih gostilnah. »Zdrženje gostilniških podjetij v Ljubljani« je posredovalo pri mestnem načelstvu, naj bi s 1. novembrom obvezljale tele maskimalne cene: zakuhana juha 5 din, prikuhe in solate, kiselo zelje, repa itd. po 9 din, govedina 12 din, pečenka 18 din, biftek 25 din, golaž 12 din, klobasa 10 din, šunka 10 dkg 18 din, torte po 8 din, kompoti po 9 din, domači sir 10 dkg 14 din, namizno vina po 24 din, sortirana vina (cviček, kuč, opolo i. p.) po 36 din, pivo 8 din, malinovec 2 deci 5 din, 1 deci sifona 1.25 din, šilce domačega žganja 4 din, čaj 8 din itd. Mestno načelstvo je le delno ugodilo želi gostilničarske organizacije tako, da se sme od 1. novembra računati v krémah juha po 4 din, prikuhe in solate po 8 din, pečenke po 14 do 16 din, biftek 20 din, golaž 9 din, jeterca, ledvice po 13 din, klobasa 9 din, šunka 15 din, sir 10 din, namizno vino 22 din, cviček in

druga sortirana vina po 30 din. Nekatere po gostilničarskem združenju prvotno predlagane cene pa je mestno načelstvo najbrž po posvetovanju z gostilničarji še zvišalo, tako kislo Dražje gostilničarji do nove odredbe ne smejijo prodajati. —

Mlekarško društvo je z odobritvijo banske uprave in kmetijske zbornice podražilo s 1. novembrom mleko na 3 din liter. Društvo pravi, da je povišek neznaten.

Ljubljanska opera in drama izdajata za delavce polovičen popust pri vstopnicah za redne predstave (razen ob gostovanjih). Popust velja tudi za žene delavcev. Uprava želi, da bi se delavci zaradi prostora udeleževali predstav izven abonmaja, ki so ob torkih, sredah in četrtkih. Delavci se lahko zglaže pri svojih strokovnih organizacijah, da jim preskrbe vstopnice.

MARIBOR

Slovesna otvoritev avtobusne garaže se je izvršila 3. t. m. ob navzočnosti številnih gostov iz vseh banovin države, zastopnikov oblasti in Zveze avtobusnih podjetij Jugoslavije ter številnega domačega občinstva.

Slavnost je otvoril župan mesta Maribora, g. dr. Juvan, ki je orisal razvoj avtobusnega podjetja od 1. 1926 do danes, omenjal težkočine in uspehe, kateri so vsekakor vidni. Avtobusno podjetje v Mariboru je bilo ustanovljeno leta 1926 in je pričelo poslovati s tremi malimi avtobusmi. Od tega časa do danes si je avtobusno podjetje nabavilo že 50 voz, od katerih je danes v prometu 28, vsi enega tipa, lepi in udobni ter vzdržujejo promet na 13. progah. V podjetju je zaposlenih 84 oseb. Podjetje, ki je bilo do leta 1937 pasivno, je danes visoko aktivno, za kar gre zasluga ogromnim investicijam ter vztrajnemu in načrtetu delu vodstva in vsega osebja. Po govoru g. župana je slovesnost pozdravil predsednik »Zveze avtobusnih podjetij Jugoslavije«, zadnji ban novinov Hrvaške v bivši Avstro-Ogrski, senator dr. Mihajlović, ki je čestital Mariboru in vodstvu podjetja na tako lepem uspehu. Navzoč so si ogledali ogromno in največjo garažo v Jugoslaviji, ki bo zadoščala za več desetletij in ki odgovarja vsem moderno-tehničnim potrebam. Garaža je zgradila tvrdka inž. arh. Jelenec in Slajmer, načrte je napravil mestni gradbeni urad. V veliki dvorani je prostora za okrog 8000 oseb, tako da velike zborovalne dvorane v palači »Vzajemne posojilnice« res ne bo treba.

Mleko po din 5 liter je skušala prodajati te dni neka ženska na trgu. Gospodinje so poklicale bližnjega stražnika, ki je preprečil to edrušč konzumentov. Mleko je nato prodala po 3 din liter. Še nedavno tega so mleko prodajali po din 2, pozneje pa po din 2.50 in je torej cena že itak primerno poskočila, dočim je pa prodajanje mleka po din 5 liter navadno edrušč. Zato bi bilo prav, da se takšni pojavi na trgu takoj v kali zadušijo.

Mleko po din 5 liter je skušala prodajati te dni neka ženska na trgu. Gospodinje so poklicale bližnjega stražnika, ki je preprečil to edrušč konzumentov. Mleko je nato prodala po 3 din liter. Še nedavno tega so mleko prodajali po din 2, pozneje pa po din 2.50 in je torej cena že itak primerno poskočila, dočim je pa prodajanje mleka po din 5 liter navadno edrušč. Zato bi bilo prav, da se takšni pojavi na trgu takoj v kali zadušijo.

Velike zamude vlakov povzročajo v zadnjem času upravičeno nevoljo vseh potnikov, ki prihajajo v naše mesto. Iz Maribora vozi že dolgo časa v smeri proti Ljubljani in Zagrebu samo en brzovlak in so tako potniki navezani izključno le na osebne vlake. Poleg zamud pa so osebni vlaki sestavljeni iz samih starih vagonov, v katerih po večini ne funkcijonira kuraiva, vrata se ne zapirajo, pa tudi sprani ne manjka. V teh kratkih vagonih je daljše potovanje naravnost mučno, ker ne nudijo pravnikanske udobnosti potnikom. Ti osebni vagoni izgledajo tudi silno nesnažni in bi bili potreben temeljitega popravila, predno bi se jih porabljalo za promet. Vsi potniki bi bili že ležniški upravi hvaležni, ako bi odredila, da bi na glavnih progah bili sestavljeni osebni vlaki iz starejših Pulmanovih vozov, ako pa to nikakor ni mogoče, pa bi naj bil priklopil vsaj vsakemu vlaku po en Pulmanov voz za potnike, ki potujejo v Ljubljano ali v Zagreb.

Hudo razočaranje radi »Vzajemne« palače. Ko je »Slovenec« prvič poročal, da se je odločila ljubljanska »Vzajemna zavarovalnica« sedzati v Mariboru ob državnem mostu veliko palačo, je ves srečen javljal, da bo tam tudi velikanska dvorana za prireditve in novino. Ko pa je sedaj »Vzajemna« predložila svoje načrte, ni o tej pričakovan najlepši dvorani v Mariboru ne duha, ne slaha več. Iz informiranih krogov se je čulo, da so bale mariborski »vodilni« sicer energično zahtevali dvorano, ker v bivšo »Unionsko« na Aleksandrovi cesti že radi novega imena in lastnika ne morejo s svojimi pridvitvami. »Vzajemna« pa se je postavila tem zahtevam odločno po robu, ker je izkalkulirala, da bi taka dvorana nič ne nesla in tako je iz končnih načrtov dvorana izpadla, seve na veliko razočaranje in jezo prizadetih, ki se kaj takega niso dejali.

Stavbeniki tožijo, da je težko dobiti opeko in železo za nove zgradbe. Opeke v Sloveniji sočasno primanjkujejo in jo je treba dovajati iz Hrvatske. Železo v palicah, za železobetoniske konstrukcije, je pa treba naročiti najmanj tri mesece prej predno se ga rabi. To je seveda velika ovira za zidanje.

Sneg je polomil veje topolov na Aleksandrovi cesti, zlasti pa vrhove. Ti topoli so posebni vrsta, da ostanejo zeleni do Božiča, alkioj ne stisne prav hud mraz. Mokri sneg se je opriljet listje in s svojo težo povzročil žalostno razdejanje. Vse bi bilo pa izstalo, aksi bi se bilo naročilo mestnim delavcem, da enkrat ali dvakrat na dan otresejo sneg z drevja. Ker gre za topole, ki so nasajeni v okras Aleksandrove ceste, bi se to že lahko ukrenilo.

POSLEDNJE VESTI

Nemško vojno poročilo z dne 4. oktobra: Ena nemška podmornica je v preteklem letu potopila dve angleški križarki in sicer eno 18.724 tonsko in eno 11.314 tonsko ter eno trčevsko ladjo s 537 tonskimi tonami. Doslej je ta podmornica potopila 217.191 ton ladjevja. — Slabo vreme ni moglo ovirati nemških letalskih napadov na Anglijo in Škotsko. V severnem delu Londona je bil zadet kolodvor in železniška proga. Razdejanih je bilo več protiletalskih oporišč. Tudi po drugod so bile zadete tovarne, letališča, lope za letala in pristaniške naprave. — Ob irski obali je neboknib za del 17.000 tonsko trčevsko ladjo. Angleži so v severni Nemčiji porušili dve hiši, dva človeka ubili, dva pa ranili, sicer pa ni škode. Sestreljena so bila 3 angleška in 2 nemški letali. — Nemška letala so dne 3. t. m. prvič napadla Gibraltar.

Angleško vojno poročilo dne 4. novembra: Dne 3. t. m. so se angleške čete izkrcale na grškem otoku Kreti. Dne 4. t. m. dopoldne je prišlo do pomorske bitke med angleškimi in italijanskimi vojnimi ladji. 2 italijanski torpedovki sta bili potopljeni. Grške čete so pri Korči v Albaniji zavzeli nov gorski masiv. — Italijani so pri napadu na Solun izgubili 3 letala, 2 pa sta bili poškodovani. Hrabrost grških čet, izredno dobre utrdbi in pa slabo vreme onemogočata italijansko prodiranje. Tanki so postali neuporabni v grškem terenu.

Angleži so napadli italijansko vojno lukobruk v Libiji dne 3. t. m. že 51. krat. Sestreljenih je bilo 20 angleških letal, 8 pa je bilo težko poškodovanih. (Stefani.)

Angleški vojni minister Eden je zaključil svoje inspekcijsko potovanje po Egiptu in bližnjem vzhodu. Prepričal se je, da so ojačanja prispeva pravočasno na svoja mesta.

600 občinskih uradnikov je bilo doslej odpuščenih v Marselli, kjer namesto župana vodi posle komisar.

Uvedba novih vojaških činov v sovjetski armadi. Da se poveča disciplina v armadi in odgovornost predpostavljenih navzgor, je maršal Timošenko upeljal nove vojaške čine, ki jih doslej ni bilo in sicer je s tem sovjetska armada dobila: kaplarje, podnarednike, narednike, narednike-vodnike in višje narednike.

Kdo bo zmagal v Zedinjenih državah? — Iz Washingtona poročajo, da je volilna borba dosegla višek z govorom Roosevelta in Willkieja dne 3. t. m. Izgled za uspeh imata oba kandidata. Toda zmaga ni še nobenemu zagotovljena, ker se je položaj s pritokom pristašev za enega in drugega kandidata spremenil. Med volilci je 40 odstotkov žen, ki so proti obvezni uvedbi vojaške službe. Roosevelt je pridobil pristaše na vzhodu države. Odločili pa bodo zmago ne demokrati in ne republikanci, ampak takozvani nezavedni, indiferentni volilci.

Poplave na Hrvatskem. Reka Kolpa je narasla za 7 in pol metra, reka Korana za 5 metrov. Poplavljena so predmestja Karlovca. — Voda vdrica v mesto.

Za vzdrževanje starih cest se mora določiti letno znesek din 10.000 za vsak kilometr ceste, je sklenilo predlagati društvo za ceste v Beogradu na seji, ki se je udeležil tudi gradbeni minister.

Kratka je živiljenjska doba letal. Angleži so dne 15. septembra sestrelili nad Anglijo neko nemško letalo, ki je šele 14. septembra prišlo iz tovarne. (Reuter.)

Iz Češke

Urednik, ki je odklonil oficijelno propagando. Vladimir Krychtales, šef propagande pri oficijelni »Narodni Zajednici« objavlja v listih dopis uredničkih listov »Zajmy po Vltavì«, ki je pisal »N. Z.« tole: »Ce bomo redoma dobivali podporo, se bo uredništvo ravnalo po Vaših smernicah, drugače pa Vam ne bomo ničesar tiskali, mi imamo materiala dovolj. Z odličnim spoštovanjem Karel Petelik, urednik.« — Gospod Krychta

Priprave za preskrbo Evrope po vojni

Reuter poroča, da je angleški prehranjevalni minister Dalton izjavil v parlamentu, da je vlada v stalnih razgovorih z dominijoni in državami južne Amerike, kakor tudi z zastopniki Belijske in Nizozemske, v svrhu organizacije preskrbe Evrope z živilimi in sirovinami.

Tako ne govori zaveden delavec. Za naše naročnike smo uvedli rubriko »Delavski pravni svetovalec«. Kakšne koristi je ta rubrika, bodo potrdili vsi tisti, ki so že kdaj iskali kakšen nasvet, za katerega bi se morali sicer podati kdo ve na kako dolgo pot in k odvetniku, kar bi gotovo ne bilo zastonj in povrh bi še zgubili na času ter zaslužku. V »Delavski Politiki« pa dobi tak nasvet vsak naročnik, ki redno plačuje mesečno naročnino din. 10. V tem času, odkar izhaja »Delavski pravni svetovalec«, smo imeli tudi slučaje, v katerih smo ugotovili, da nekateri nezavedni naročniki skušajo izkorisiti »Delavskega pravnega svetovalca«, če ne zase pa vsaj za svoje znanice in prijatelje. Te smo posvarili in jih opomnili, da naj raje povabilo tiste, ki so v zadregi za nasvet, da si list naroče. V več slučajih smo imeli uspeh. Naročnik je spoznal, da je naše mnenje pravilno, povedal je to svojemu znancu in ga naročil na list. Tako je iz naročnika postal agitator za »Delavski Politik«. Imamo pa še druge vrste naročnikov. Teh pa je tako malo, da sploh ne prihajajo v poštev. To so taki, ki misljijo, da je naš »Delavski pravni svetovalec« sploh samo za nje in za nikogar drugega. Pogosto ga oblegajo z vprašanjem, in ako ne dobe odgovora takoj, čim je vprašanje prišlo v roke našega pravnega svetovalca, so

mi, v trenutku, ko bo sedanja vojna zaključena. V dominijonih in južnih državah Amerike so že sedaj nagomilane velike količine vseh mogočih življenjskih potrebščin, ki naj po vojni zadovolje potrebe Evrope.

uzaljeni. Ne zavedajo se, da je dajanje pravnih nasvetov dobrota, ne pa kakšna pripoštovana pravica in da naročnina za list še ni noben honorar za pravni nasvet. Da bodo naši naročniki videli, s kakšnimi ljudimi imamo tudi opravka, objavljamo pismo nekega takega prej omenjenega naročnika, belo vrano med tisoči, ki je prejel na primer samo v zadnjih treh mesecih štiri pravne nasvete, po novi pravni nasvet je pisal tako-le: »Prosim, da bom jaz to v sobotni številki 123 že vedel. Če mi pa ne daste odgovora na to pismo, mi pa ni treba več poslati časopisa. Kakor hitro bodo delavci to zvedeli, da jaz nisem naročnik »Delavsko Politike« — in jaz gotovo vem, da bodo ... bo tudi poslednji med njimi nehal biti naročnik. To vam lahko naprej povem, ker meni delavci zaupajo.« — To pismo objavljamo brez komentarija, z edinim dostavkom, da je mož poslat vprašanje en dan pred izidom lista. Njegovo pismo pa naj bo pouk delavcem, da si bodo poprej vsakega dobro ogledali, predno mu zaupajo, da ne bo mogel tudi kakšen takle človek imeti vpliva na nje in uživati njihovo zaupanje. Mi se groženj takih naročnikov ne bojimo. Ako bo treba, bomo povedali tudi njegovo ime in natančen naslov. Upamo, da se sedaj razumemo. — Uredništvo.

HRASTNIK

Uspelo rudarsko zborovanje hrastniške družnice »Zvezde rudarjev«. V torek, dne 22. t. m. se je vršilo pri nas rudarsko zborovanje, za katerega je vladalo veliko zanimanje. Saj je imel poročati s. Arh iz Zagoria o tem, kako je tudi na zadnji mezdni razpravi za rudarje »izdajal« rudarsko delavstvo, kakor smo bili pač obveščeni ustno in tudi potom raznih letakov. S. Arh pa je navzočim v daljšem referatu točno obrazložil stališče »Zvezde rudarjev Jugoslavije«, ki ga je zastopal glede zahtev, ki naj se stavijo od strani rudarjev TPD. Prav tako je stvarno obrazložil tudi nasprotne stališče drugih organizacij in posameznikov, ki je bilo končno tudi osvojeno na predrazpravi oziroma tozadnevi konferenci organizacij in zaupnikov — seve v škodo rudarskega delavstva. Vse to je dokazal s. Arh tudi s številkami in so mu navzoči ponovno pritrjevali. Toda kot rečeno, njegovo stališče ni zmagal, zato je tudi na razpravi stvar preustrel drugim, ki so pa odločili v škodo delavstva. Tajnik NSZ g. Makše, ki je bil naprošen, da se tega zborovanja udeleži, se ni odzval. Pač pa je bilo opaziti več pristašev NSZ, med njimi tudi predsednika II. skupine. Čatera. Ob koncu zborovanja je slednji tudi izjavil, da je vse točno tako res, kot je izjavil s. Arh in da se tudi sicer popolnoma strinja z njegovim stališčem. Tako priznanje je s. Arhu gotovo v veliko zadoščenje, pa četudi mu tega ne priznava celo kakšen »sodružec«. Iz vsega pa sledi, da se je treba o vsem najprej temeljito poučiti in še potem kritizirati. Seveda si pisci raznih laži-letakov tega ne bodo vzeli k srcu, ker imajo pač namen napraviti pri vsaki priliki čim večjo zmedo, »Zvezde rudarjev Jugoslavije« in njene funkcionarje pa prikazati v najslabši luci. Kdo ima od tega koristi, menda ni težko ugotoviti, saj je zmeda v delavskih vrstah vedno najboljši zaveznički nasprotnik. In ko bo poleg tega prodrl med rudarji še prepričanje, da si brez močne in solidne organizacije sploh ni misliti kakšnih uspehov, ki bi imeli kako trajno vrednost, takrat šele smemo upati, da bomo korakali res boljši bodočnosti naproti. Po tej poti kot doslej, pa nikoli! — Organiziran rudar.

Zaposlite prvenstveno res potrebne domačine. V kemični tovarni je zaposlenih tudi nekaj takih, ki bi bilo zanje bolj primerno, ako bi doma zemljo obdelovali, namesto, da zavzemajo mesta, na katera bi radi prišli brezposelnici. Potem bi bilo tudi potrebno, da se sprejemajo v službo predvsem sinovi in hčere vpoškocenih Kemične tovarne, ki sploh ne morejo preskrbeti niti sebe, kaj šele otrok s tistimi borimi 80 do 90 din penzije na mesec. Zlasti naj bi se to upoštevalo v oddelki »Alke«. — Prosimo vodstvo tovarne, kakor tudi g. obratovodje »Alke«, zaposlite domače ljudi, ki so potrebeni zasluga, prvenstveno pa vpoštevajte družine upokojencev. — Upokojenec.

Zahvala. Smatramo za svojo dolžnost, da se zahvalimo vsem, ki so nam na katerikoli način izrazili sožalje ob prilikah izgube nam dragega in tako tragično preminalnega Urlepa Jožeta, nadalje vsem darovalcem cvetja, pevskemu zboru »Vzajemnost I. v Hrastniku za žalostinke, rudarski godbi in končno vsem, ki so ga snemili v tako lejem številu na njegovi zadnji poti. — Žaliloča žena, starši, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

KRANJ

»Jugobruna« odpušča delavce. Minulo soboto je »Jugobruna« odpustila 50 tkalcev. Za temi sledi zopet novi odpusti. — Krajevna protituberkulozna liga ima svoj redni občni zbor v četrtek, dne 7. novembra ob 20. uri v državni gimnaziji z običajnim dnevnim redom. Prosimo člane, kakor tudi druge, ki se zanimajo za delovanje krajevne lige in delovanje protituberkulognega dispanzerja, da se občnega zbornika zanesljivo udeleže. Odbor.

ŠOŠTANJ

Za svetje smrtno ponesrečenega naj bi ne bilo ne rente, ne odškodnine. Kakor je našim čitateljem že znano, se je dne 10. avgusta 1939 v šoštanjskem kamnolomu smrtno ponesrečil s. Zajc Vinko. Zapustil je hčerko, ki je zaradi telesne hibe nesposobna za vsako delo in sina, ki se uči obrti in sta torej oba še nepreskrbljeni. Dne 8. junija 1940, torej 348 dni po nezgodji, je SUZOR v Zagrebu izdal odklonilni odlok in obema odklonil priznanje rente. — Kamnolom sta imela v najemu mesar Mlakar in kmet Mazej, ki seveda nista imela za to nobenega obrtnega dovoljenja in sta zaposlovala delavce kot navadne dñinarje, ne da bi imeli vložene delavske knjižice in tudi nista plačevala nobenega uslužbenega davka. — Ko je SUZOR odklonil priznanje rente, je sodišče v Šoštanju na predlog varuhu povabilo prizadete stranke, da se dogovorijo zaradi odškodnine otrokom, ker se v kamnolomu ni obratovalo po predpisih. Sodnik je predlagal, da se sklene sporazum in se plača primerna odškodnina. Ga. Mlakar se je izjavila, da bi dala k večjemu kakih 200 din. Mazej se je pa izgovarjal, če da je imel delavce prijavljene pri bolniških blagajnih in da naj bolniška blagajna plača rento. Opozorjen od varuha otrok, da ni plačeval nobenega uslužbenega davka, da je bil Zajc prijavljen z zaslukom din 24, minimalna meza pa znača din 30, je odvrnil, da si pokojni s. Zajc še 24 dinarjev ni zasluzil, davki pa, da varuha nič ne brigajo, hčerka pa, da nobene podpore ne rabi, ker da je sposobna delati in da ne dela drugega, kakor da sedi pri Kunstu na pragu. Končno je povedal, da si bo do 10. novembra premislil, če kaj da in bo o tem obvestil varuba. — Upajmo, do bo davčna uprava v Šoštanju, ki je o stvari informirana, ukrena potrebno in g. Mazeja podušila, da velja davčni zakon tudi za bogataša prav tako, kakor za siromake. — O odškodnosti pa bo še gorova.

SE VEDNO KUPITE DOBRO IN POUGODNIH CENAH

Rokavice, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, prela za strojna ročna dela. Komblneže, modrčke, srajce svilene in flor nogavice itd. Oblekce, plavno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perlico za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebštine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26
(Poleg tržnice — Vodnikov trg).

Cenj. odjemalcem vlijedno naznanjam, da sem preselil in na novo otvoril svojo

manufaktурно трговину
TEKSTILANA ŠKERBINEK

iz Aleksandrove c. 13 na Kralja Petra trg 1 (v lastni hiši)

Priporočam se za obilen obisk in za nadaljnjo cenj. zaupanje.

ŠKERBINEK JOSIP, MARIBOR

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavnik Viktor Erzen v Mariboru.

Kotiček sodružic

Žene v zadružnem in gospodarskem življenju

Zadruga je najbolj demokratična oblika gospodarskih ustanov, v njej so vsi člani enakopravni. Čudno pa je, da žene, skozi katerimi roke gredo dejansko tri četrtine narodovega premoženja, ki vodijo gospodinjstvo in odločajo o nakupih, vse premalo sodelujejo v zadružnem pokretu, da so upravni odbori vseh slovenskih zadrug sestavljeni skoraj izključno iz moških. Res je, da moški ne dajo radi iz rok gospodarske in finančne stroke, da prepuste ženskam v splošnem raje kulturno delo, ki je neplačano ali pa le malo nese, a mnogo krive je tudi na ženski strani. Pri volitvah n. pr. se žene nikoli ne zavzemajo za to, da bi prisla v odbor kaka članica, predvsem iz razloga, ker večina nima poguma javno nastopiti, zlasti še, če so volitve javne. Vsi pa vemo, kako se vršijo javne volitve. Nekdo predlaga kakšno ime, ki potem navadno tudi obvelja, ker noči nihče zavzeti nasprotnega stališča. Nekaj rok najožjih prijateljev predlaganega se potem dvigne, drugi molčajo in dotični je izvoljen. Prav bi bilo, ko bi žene ob takih prilikah pokazale več odločnosti in več gibnosti, ko bi se vedno in ob vsaki priliki zavzete za to, da bi tudi v gospodarskih ustanovah sodelovali žene, kar bi bilo gospodarskemu in zadružnemu življenju brez dvoma samo v prid.

Pazimo na noge!

Od zdravja nog je odvisen del naše sposobnosti za delo. Če nas kakorkolibole noge, se čutimo kakor ohromile, obenem pa smo duševno potrpi in maločuti. Zato bi morali posvečati nogam več nege, kakor se to na splošno godi. Največ grešimo proti zdravju nog s pretesno obutvijo, ki povzroča zloglasne otiščance in kurja očesa. Če pretesen čevlj neprestano pritiska na eno mesto, se koža brani pritiska s tem, da si napravi več plasti kože drugo nad drugo in tako nastane otiščanec, na kosti pa kurje oko. Teh nadlog se ubranimo, če odstranimo pritisik, ki draži kožo, da se mora braniti, če torej obujemo dovolj velike, pa seveda ne preohlapne čevlige. Če že imamo otiščance in kurja očesa, ki povzročajo pri hoji bolečine, se jih je treba čimprej rešiti. Najhitreje iztrebi kurja očesa zdravnik ali poseben strokovnjak. Kdor tega ne zmore, se naj loti zavrnjenja sam. Protikurjim očesom imamo najrazličnejša sredstva in maže, nekatere prav uspešne. Najenostavnejše sredstvo je, če kurje oko vsak dan sprostil opilimo z votličem (Bimstein), nato ga pa namažemo z oljem ali kremo in zavarujemo z vato. Kurje oko tudi odstranimo, če si preko njega damo obliž (Leukoplast), ki ga menjamo vsak drugi dan in delamo tako nekaj tednov. Obliž popolnoma razmehča kurje oko, da lahko polagoma režemo, a nikoli pregloboko, da se ne ranimo in se ne zastrupimo. Za otiščance se dobijo tudi posebni vložki.

Odgovor: Ker te parcele niso bile presbrane v Šoštanju na predlog varuha povabilo prizadete stranke, da se dogovorijo zaradi odškodnine otrokom, ker se v kamnolomu ni obratovalo po predpisih. Sodnik je predlagal, da se sklene sporazum in se plača primerna odškodnina. Ga. Mlakar se je izjavila, da bi dala k večjemu kakih 200 din. Mazej se je pa izgovarjal, če da je imel delavce prijavljene pri bolniških blagajnih in da naj bolniška blagajna plača rento. Opozorjen od varuha otrok, da ni plačeval nobenega uslužbenega davka, da je bil Zajc prijavljen z zaslukom din 24, minimalna meza pa znača din 30, je odvrnil, da si pokojni s. Zajc še 24 dinarjev ni zasluzil, davki pa, da varuha nič ne brigajo, hčerka pa, da nobene podpore ne rabi, ker da je sposobna delati in da ne dela drugega, kakor da sedi pri Kunstu na pragu. Končno je povedal, da si bo do 10. novembra premislil, če kaj da in bo o tem obvestil varuba. — Upajmo, do bo davčna uprava v Šoštanju, ki je o stvari informirana, ukrena potrebno in g. Mazeja podušila, da velja davčni zakon tudi za bogataše prav tako, kakor za siromake. — O odškodnosti pa bo še gorova.

Svobodno razpolaganje z lastnino (Rajhenburg) Vprašanje: Mati in očim sta kupila leta 1920 posestvo ter se nato vknjižila v zemljiško knjigo vsak do polovice. Ker se nista dobro razumela, je očim brez materinega privoljenja prodal svojo polovico za ceno din 2000, čeprav je polovica posestva vredna nad din 10.000. Mati je sedaj umrla in zapustila svojo polovico otrokom. Ali lahko sedaj po njeni smrti izpodbijamo očetovo kupno pogodbo glede njegove polovice posestva?

Odgovor: Lastninska pravica je povsem neomejena in lahko vsak za časa svojega življenja svobodno z njo razpolaga. Ker očim še živi, bi lahko samo on izpodbijal kupno pogodbo zaradi prikratbe nad polovico. Če pa Vaš očim umrl, bi lahko njegovi dediči izpodbijali po njegovi smrti veljavnost kupne pogodbe, ker bi bili s to pogodbo dediči oškodovani in bi se jo lahko smatralo kot delno

Dostikrat je na nogi povečan členek. Temu so krivi prekratki čevlji, v katerih palec ne more več imeti normalne lege. Kratki čevlji povzročajo, da se palec podvija in krči. Prekratki čevlji pa prste kopijoči, tako da se en prst izrne v vrhu drugih. Pomanjkljiva nega nohtov na prstih nog je prav tako vzrok bolečinam. Nohte moramo previdno ostriči in jih lepo zaokrožiti. Ni pa še dovolj, da čevlji niso prekratki in preozki, treba je tudi, da imajo pravilno obliko, da imajo ravno notranjo črto. Treba je znati tudi pravilno stopati, da ne stopamo z nogami navzven, ampak jih polagamo v ravni črti predse.

Nepravilni čevlji pa nimajo na vesti saftno otiščanje in kurjih očes, ampak tudi resneje napake, ki že zahtevajo zdravnik, n. pr. pliske noge. V takem primeru so potrební vložki. Izmalčena noga, ki ne gre že v noben čevlji, pa je potrebna operacija. Taki slučajih niso tako redki, saj se mnogi ljudje kar nočajo spometovati in imeti primerno obutev.

Če hočemo obdržati lepe in zdrave noge, si jih moramo pridno umivati in čim večkrat menjati sveže nogavice. Tudi čevlje je treba menjati, da se noge prezrači in odpocije. Nikoli ne smemo biti ves dan v istih čevljih, ampak se moramo po končanem delu vedno preobutti.

Kuhinjske modrosti

Če hočemo dobiti popolnoma čisto juho, moramo pristaviti meso v slani vodi. Slana voda namreč takoj izvleče vse beljakovinaste snovi iz mesa. Te plavajo potem kot rjava pena na vrhu in jih lahko s penarico pobremo. Če delamo tako dve uri, imamo popolnoma čisto juho. Seveda smo pa s tem odvzeli juhi vse beljakovine, torej vse najvažnejše snovi.

Krompirjevo kašo (piré) moraš zalivati z vročim in ne z mrzlim mlekom.

Ribe se ne smejo kuhati, ker hitro razpadajo. Daš jih v vrelo vodo, v kateri se naj samo mehčajo, ne smejo pa vreti.